

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentaria Vetustissima & profundissima Super Canticvm Canticorum Salomonis Qvod Hebraice Dicitvr Sirhasirim

Wolbero <de Sancto Pantaleone>

Coloniae Agrippinae, 1630

Versvs IV. Collum tuum sicut turris eburnea: Oculi tui sicut piscinae in Hesebon, quae sunt in Porta filiae multitudinis. Nasus tuus sicut turris Libani, quae respicit contra Damascum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10027

VERSUS IV.

Collum tuum sicut turris eburnea:
Oculi tui sicut piscina in Hesebon, qua
sunt in porta filiae multitudinis. Nasus
tuus sicut turris Libani, quae respicit con-
tra Damascum.

Per Collū
sācti Prædi-
catores in
Ecclesia
significan-
tur.

Quia per Colli fistulam vox e-
greditur, & cibus ventri mini-
stratur, rectè per Collum sancti Præ-
dicatores designantur, qui per præ-
dicationis officium conseruis mi-
nistrant cibaria doctrinarum. Sed
considerandum quare dicatur tur-
ris, & quare eburnea: turris, inde pri-
mò, quia prædicationis Sanctorum
alta est propter sensus sublimitatē;
deinde quia ex alta mentis specula-
tione veluti ex quadam turri aduē-
tus hostis prospicitur, vt eorum in-
sidiæ præcaueantur, & hæc mentis
speculatio ex Sanctorum sumitur
doctrina Prædicatorum. Eburnea
propter candorem interius reful-
gentis sapientiæ; castam verò pro-
nuntiationem exterius resonantis
eloquentiæ, sicut in psalmo cani-
tur, quia eloquia Domini casta, & præ-
ceptum Domini lucidum illuminans o-
culos.

Psal. II.
Psal. 18.

Sancti Præ-
dicatores
quare turri
eburneæ
comparen-
tur.

Collum ergo sanctæ Ecclesiæ siue
sanctæ cuiusque anime, est sicut tur-
ris eburnea, quia illius prædicationis al-
ta, & firma, & pulchra est, & dum
mentem ad Deum erigit, ab hostiū
insidijs defendit, atque nulla hære-
ticæ prauitatis macula corrumpi
permittit; Econtra synagoga per

Prophetam dicitur, turris nebulosa, quia obscura & inuoluta est carna-
lis Iudæorum scientia, quæ quidem
turris est, propter sublimium Sacra-
mentorum quæ in ea teguntur cō-
tinentiam, sed nebulosa propter car-
nalem solius intelligentiam literæ.
Oculi tui sicut piscina in Efebon, qua sunt
in porta filiae multitudinis.

Synagoga
turris ne-
bulosa di-
citur.
Mich. 4.

Oculi sanctæ Ecclesiæ, siue po-
tius cuiusque fidelis animæ non in-
conuenienter accipi possunt, duæ
in mente quasi in capite considera-
tiones dextra læuaque intendentes,
videlicet ad paruitatem & miseriam
temporalis vitæ, ad æternitatem &
felicitatem perpetuæ & incommu-
tabilis vitæ.

Oculi san-
ctæ Eccle-
siæ, siue fi-
delis ani-
mæ sunt
considera-
tio miseriam
temporalis,
& felici-
tatis per-
petuæ.

Quæ rectè dicuntur quasi piscina
in Efebon, quod interpretatur cin-
gulum mœroris, quia profectò ex
mœrore & tristitia peccatorum, si-
ue ex desiderio æternorum bonorū
profluunt per compunctionem
veluti piscine fontes lachrymarum.
Istæ siquidem piscine profluunt ex
duplici compunctione, quæ nascū-
tur est istorum duorum oculorum
consideratione, quia dum mens fu-
tura supplicia pensat, & suorum re-
miniscitur malorum, ad pœnitentiam
compungitur, quasi ex altera
piscina irrigantur.

Sed istæ piscine sunt in Efebon, quia
ex hac geminâ compunctione, ex
vna parte pœnitentiæ, ex altera di-
lutionis cingitur mœrore, vt & ad
priora vitia ex futurorum malorū
recordatione non defluunt, & ad
virtu-

Conside-
ratio mis-
eria tem-
poralis
quare pi-
scinis in E-
febon cō-
paretur.

virtutum studia ex futurorum bonorum desiderio se fortiter stringat, iuxta Dominicum præceptum adimplens *sint lumbi vestri præcincti.*

Luc. 12.

Quid intelligatur per portam filiae multitudinis, in qua dicitur esse piscina in Efebon.

Psal. 126.

Piscina autem ista dicuntur esse in porta filiae multitudinis. Sed quæ est ista porta? nimirum exitus vitæ huius, & introitus vitæ futuræ, vnde dicitur in Psalmo viro beato, *non confundetur cum loquetur inimicis suis in porta:* nulla quippe confusio erit viro sancto in exitu huius vitæ, cum ei pars aduersa obstare & nocere voluerit, quia illi in vita sua seruiuit, in quo nihil suum princeps mundi huius inuenit.

Actor, 4.

Quæ est autem *filia multitudinis*, cuius ista porta dicitur esse, nisi sancta cuiusque fidelis anima, illius videlicet multitudinis filia, cuius erat *cor vnum & anima vna?* Quæ tunc quidem in terris rudis erat & primitiua Ecclesia, sed illius præfigurabat vnitatem, quæ nunc in cælis verò & perfecta concordia, cum Christo regnat per ineffabilem & immutabilem charitatem.

Huius nimirum *multitudinis filia* piscinas illas geminæ compunctionis in sua habet porta, quia per pœnitentiam præteritorum malorum, & desiderium futurorum bonorum confidenter & feliciter de hac vita exiens intrat regna cælorum. Pulchrè ergò *oculi Ecclesiæ* siue sanctæ animæ dicuntur esse *veluti piscina in Efebon, quæ sunt in porta filiae*

multitudinis, quia dum ex peccatorum recordatione vel ex æternæ vitæ amore, per geminam compunctionem madent lachrymarum fonte, introitum sibi regni cælestis aperiunt in exitu vitæ.

Aliter *oculi Ecclesiæ* possunt non inconuenienter dici prouiso- res & Doctores eiusdem, quibus ista similitudo quoque aptari potest, vt *sicut piscina in Efebon* dicitur: qui sicut *Efebon* ciuitatem cingunt & muniunt *piscina*, ita isti cingunt & muniunt Ecclesiam cingulo mœroris, quod *Efebon* interpretatur, dum sua Doctrina & prædicatione quasi quodam salutari fonte prouocant ad compunctionem, ad confessionem, ad satisfactionem dicentes illud Euangelicum, *pœnitentiam agite, appropinquabit enim regnum cælorum.* Pœnitentia quippe rectè dici potest cingulum mœroris, quia sic vndique cingi & muni debet vita pœnitentis, vt & commissa lugeat, & lugenda vltèrius non admittat: Ea namque vera pœnitentia est, qua sic retro-acta peccata conspiciuntur, vt futura timeantur, habeatque mœrorem ex præteritis, timorem ex futuris. Sed quia timor iste pœnam habet, dum ea recordatione præteritorum & timore futurorum mœrorum animi contrahit, rectè pœnitens cingulo mœroris vitam constringit.

Sed piscina ista in Efebon sunt in Porta

Hh

ta si-

Item oculi Ecclesiæ sunt prouiso- res & Doctores eiusdem.

Matth. 3.

Vera pœnitentia qualis esse debeat.

Doctores
Ecclesie cur
comparen-
tur piscinis
in Efebon
quæ sunt in
porta filie
multitudi-
nis.

Pfal. 138.

Ibid.

ta filie multitudinis : quæ autem est filia multitudinis, vel quæ est ista multitudo? nonne sanctam Ecclesiã genuerunt Apostoli, & eorum successores Apostolici viri? quorum dignitatem intuens Psalmista, *nimis*, inquit, *honorati sunt amici tui Deus, nimis consortatus est principatus eorum*; quos non paucos, sed multos fuisse considerans, dinumerabo, inquit, eos, & super arenam multiplicabuntur. Huius ergo multitudinis filia est sancta Ecclesia, quam, ut diximus, sua genuerunt doctrina, quæ habet portam, discretionis videlicet ianuam, per quam discernit quos vel quales in suo corpore recipiat, vel à suo corpore repellat. Nam cum semper tritico mixta sint zizania, bonos quidem sibi quasi dulces cibos incorporat, malos vero veluti malos humores in corpore suo tolerat, hæreticos vero quasi venenum mortiferum à se profus alienat.

In hac ergò discretionis porta stant quotidie prouisoires siue Doctores sanctæ Ecclesiæ, quasi quidam oculi in capite, qui discernere sciunt per spiritum sapientiæ, qui pertineant vel non pertineant ad corpus Ecclesiæ, qui pisces eligendi quiue reiiciendi sint in vltimæ stationis littore: deniq; fidelibus apertas vitæ ianuas ostendunt, peccatoribus vero pœnitentibus clausas aperiant, porro impijs & non pœnitentibus æternaliter claudunt.

Siue porta filie multitudinis fides dicitur, quæ est initium & quasi quidam introitus ad viam salutis, sine qua impossibile est Deo placere, quam prima fronte proponunt sancti Doctores vitam vitæ quærentibus, & ad cœlestem patriam peruenire cupientibus; quia primo debet quisque rectè credere, ac deinde rectè credens benè operari.

Sed quia portam istam filie multitudinis diximus discretionis gratiã, qua sancti prouisoires & Doctores Ecclesiæ vel pœnitentes admittere, vel non pœnitentes excludere sciunt, qualis ipsa discretio sit vel esse debeat, subditur, cum dicitur, *nasus tuus sicut turris libani, &c.*

Per nasum quippe quo odores fœtoresque discernimus Sanctorum discretio designatur, per quam norunt discernere odores virtutum, fœtoresque vitiorum, ut intelligant quid eligere & quid reprobare debeant. Qui nimirum *nasus sicut turris libani* esse dicitur, quia videlicet Præpositorum discretio & munita semper debet esse ex circumspectione, & in altitudine vitæ consistere, id est, in valle infirmi operis non iacere. Sicut enim turris in montem idcirco ad speculum ponitur, ut hostes qui veniunt longius videantur, sic Prædicatoris vita semper in alto debet fixa permanere, ut more narium discernat fœtores
vitio-

Porta filie
multitudi-
nis fides
quomodo
dicatur.
Hebr. II.

Per nasum
Sanctorum
discretio
signatur.

Discretio
Præposito-
rum cur tur-
ri libani as-
similetur.

vitiorum, odoresque virtutum, incursum malignorum spirituum longè prospiciat, & commissas sibi animas per suam prudentiam cautas reddat. Et quia ipsa discretio mater virtutum esse dicitur, rectè *turri libani* qui candidationem sonat comparatur, quatenus per eam omnium virtutum pulchritudo custodiri intelligatur.

Quomodo intelligendum quod dicitur turrem libani respicere contra Damascum.

Sed hac turris contra Damascum respicere dicitur, quia Sanctorum vita contra vitiorum tentamenta per altam discretionis considerationem forti custodia munitur. *Damascus* quippe sanguinem bibens interpretatur, quo mundus iste rectè designatur, qui quotidie vitijs & peccatis inebriatur: sanguine enim peccata designari, Propheta indicat dicens, *& sanguinis sanguinè tetigit*, hoc est peccato peccatū accessit; & Psalmista, *libera me*, inquit, *de sanguinibus Deus Deus salutis meæ.*

Osee 4.

Psal. 50.

Turris ergo ista contra *Damascum* dirigatur, quia Sanctorum vita virtutibus alta & munita, contra mundi huius voluptates forti & discreta consideratione præmunitur.

VERSUS V.

Caput tuum sicut Carmelus: & coma capitis tui sicut purpura Regis iuncta canalibus.

PER *caput* principale mentis designatur, *Carmelus* autem sciens circumcisionem siue mollis fluius interpretatur.

Mens sancta cur Carmelo comparetur.

Rectè ergò *mens sancta Carmelo*

comparatur, quia & in diuina contemplatione alta est, & à se carnalitate morum siue cogitationum spirituali circumcisione abscidere nouit, atque diuini Spiritus infundente gratia, suauis doctrina quasi molli fluuiio audientium corda irrigare studet. *Et coma capitis tui sicut purpura Regis iuncta canalibus.*

Coma capitis cogitationes mentis accipi possunt, quæ sicut *purpura Regis iuncta canalibus* dicuntur, quia quantò magis Sanctis iunguntur, & intendunt Scripturis, quasi quibusdam canalibus tanto magis accenduntur ad imitationem passionis Christi carnem suam mortificando cum vitijs & concupiscentijs, siue ipsam carnem si necesse fuerit pro Christo persecutionibus offerendo prætiosam Deo purpuram cordis & corporis martyrio sacrificantes.

Per comas capitis cogitationes mentis intelliguntur, & quare assimilentur purpuræ Regis iunctæ canalibus?

Possumus & alio modo hanc orationis particulam ipsi capiti Ecclesiæ, hoc est Domino Iesu Christo aptare, ut videlicet ex Persona sua eidem Ecclesiæ Sponsæ suæ seipsum inducat loquentem, *Caput tuum sicut Carmelus, & coma capitis tui sicut purpura Regis iuncta canalibus.* Ego inquit, ô Sponsa qui dicor & sum *caput tuum, monti Carmelo*, propter altitudinem & nominis interpretationem comparari possum, quia cum sim bonum generalissimum, nihil est quod mea natura excellentius esse possit secundum diuinitatem, porro secundum humanitatem

Caput Christus & quare monti Carmelo similis dicatur.